

DENTAL TRIBUNE

The World's Dental Newspaper • Netherlands Edition

Tandarts Assistentie

De nieuwe standaard voor het opleiden van tandartsassistenten, preventieassistenten en paro-assistenten.

Kijk snel op: www.edin.nl/abc

WWW.DENTAL-TRIBUNE.NL

JAARGANG 10 - NUMMER 10 - DECEMBER 2020

Gezocht

Oproep voor medewerkers mondzorg in het ziekenhuis

Pagina 3

Dental Case Reports

Casuïstiek

Pagina 10-15

Ondernemen

Zes tips voor starters van Alexander Tolmeijer

Pagina 17

Hypotheek

Wat zijn de mogelijkheden voor jonge professionals?

Pagina 18

Bij- en nascholing

Slim je vak bijhouden

Pagina 19

Column Stephan Tjiook

Omdenken in bizar jaar

Pagina 20

Hoogleraar Gezichts chirurgie en Psychodiagnostiek Eelco Hakman (I):
“Kijk eens met je oren!”

Pagina 6-7

ADVERTENTIE

All Dent
dental equipment

inrichting • service • apparatuur

ACTEON
Caresream
DKL
DENTEX
mectron
FINNDENT
KAVO
MELAG
Miele PROFESSIONAL
NewTom

Ravelijn 15 - 3905 NT - Veenendaal - T. 0318 - 509060 - F. 0318 - 507035 - E. info@alldent.nl - www.alldent.nl

Voorlopig geen inperking vrije artsenkeuze

DEN HAAG Het kabinet schrapt voorlopig het wetsvoorstel dat zou leiden tot een inperking van de vrije artsenkeuze. De Mondzorgalliantie keerde zich eerder tegen dit wetsvoorstel en is verheugd over het besluit dat het kabinet in oktober aankondigde. Vanwege het voorbehoud van minister de Jonge van VWS dat het wetsvoorstel op een later moment alsnog kan worden ingediend, blijft de Mondzorgalliantie de ontwikkelingen nauwlettend volgen.

Volgens het wetsvoorstel 'Wijziging van de Zorgverzekeringswet in verband met het bevorderen van zorgcontractering' dat afgelopen voorjaar op de lijst van spoedeisende wetsvoorstellen verscheen, zouden zorgverzekeraars de mogelijkheid krijgen om een lager percentage van de rekening te vergoeden bij zorgverleners waarmee geen overeenkomst is gesloten. Dit zou een ernstige inperking opleveren voor patiënten en treft de betrokken zorgaanbieders in

hun bestaanszekerheid, aldus de Mondzorgalliantie, een collectief van de landelijke mondzorgpartijen ANT, KNMT, NVM-Mondhygiënist en ONT. In een brief die in de Vaste Kamercommissie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) werd geagendeerd, heeft de Mondzorgalliantie aandacht gevraagd voor de gevolgen van deze voorgenomen wetswijziging voor patiënten en mondzorgverleners. In de brief wees de alliantie onder meer op het zelfbeschikkingsrecht van patiënten dat op gespannen

Lees verder op pagina 3 ▶

Be Proud of Your Mouth

GENEVE, ZWITSERLAND Voor de volgende drie jaren heeft de FDI World Dental Federation als overkoepelend thema voor de World Oral Health Day gekozen voor het thema *Be Proud of Your Mouth*. Ieder jaar op 20 maart wordt die dag gehouden en wordt er wereldwijd stilgestaan bij preventie en mondhygiëne.

Het doel van de dag is uiteraard een betere mondgezondheid te bereiken voor zoveel mogelijk mensen. De FDI hoopt dat het gekozen thema mensen aanspreekt en motiveert om meer aandacht aan mondhygiëne te besteden. Daarnaast hoopt de organisatie dat mensen zich bewust worden van het belang van goede mondhygiëne voor hun mondgezondheid en hun algehele welzijn. Professionals kunnen de campagne veilig online ondersteunen. Op www.worldoralhealthday.org/custom-poster kunnen mondzorgprofessionals op een eigen foto een schilderijlijst over hun mond laten plaatsen. Zo kunnen ze laten zien welk belang ze hechten aan een gezonde mond.

(bron: FDI) ■

ADVERTENTIE

- Efficiënt
- Ergonomisch
- Compleet

Stern Weber S200 vanaf € 15.999,-

0416 - 675 000
www.arseus-dental.nl

ARSEUS DENTAL
Advies, Aandacht, Attent

ADVERTENTIE

OUD GOUD INKOOP
—VEILIG EN VERTROUWD—

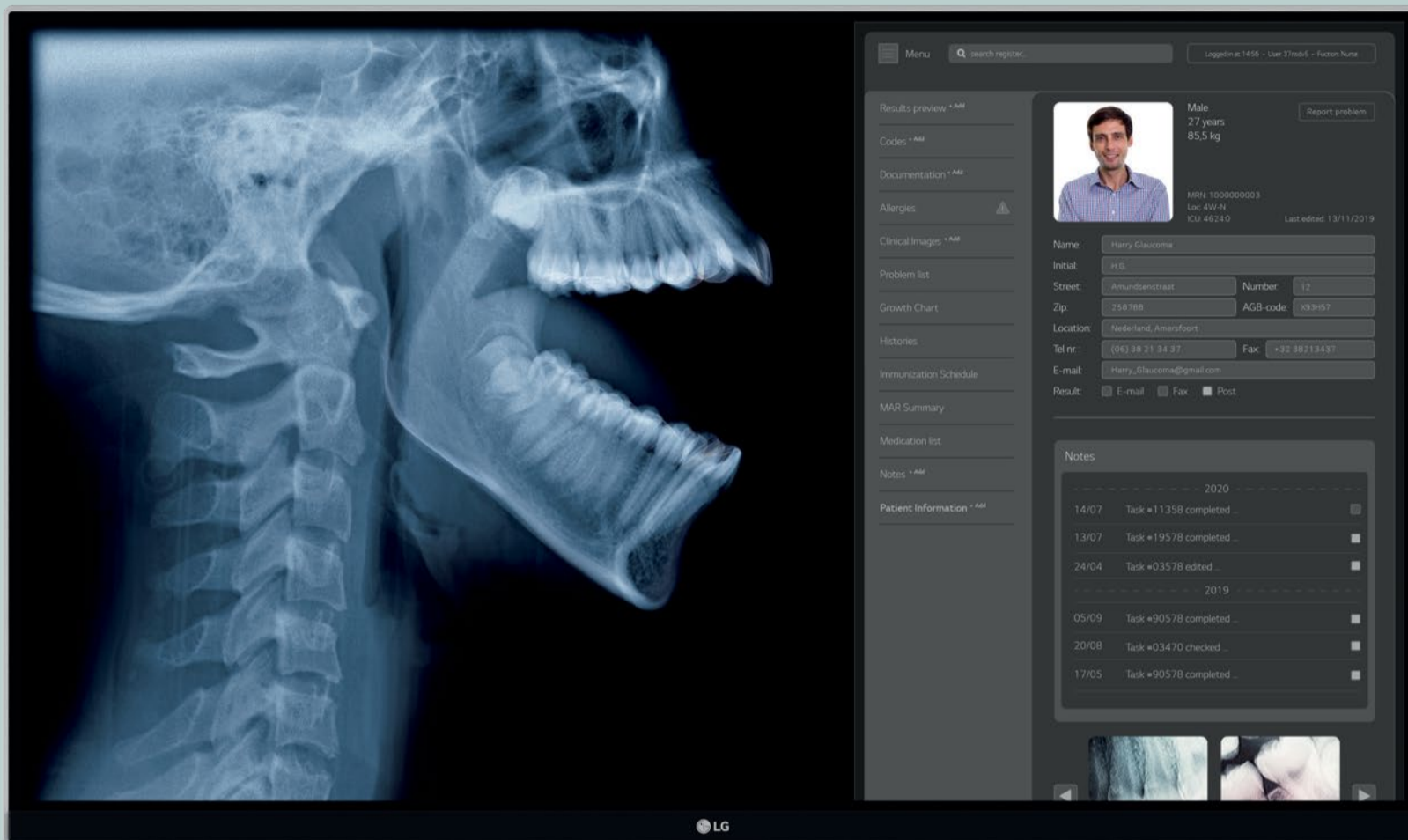
de beste prijs voor goudafval

discrete en snelle afhandeling
contante betaling mogelijk

www.oud-goud-inkoop.nl
sander@oud-goud-inkoop.nl 06 111 32 999

LG Medical Monitor

Adembenemend **scherp**

Voor een haarscherpe diagnose.

Zorg voor een nauwkeurige diagnostiek in uw praktijk met de medische monitoren van LG. Ook zorgt het ergonomisch ontwerp voor een prettige werkervaring de hele dag door. Nieuwsgierig geworden?

Ga naar <https://www.lgsolutions.nl/producten/medische-monitoren/> voor meer informatie of neem contact met ons op via b2b.benelux@lge.com

- DICOM part 14 gecertificeerd
- Stabiele helderheid en kleurweergave over de jaren heen
- Gedetailleerd IPS scherm

Nieuwe antimicrobiële strategieën

AMSTERDAM Bestaande antibiotica helpen door toenemende resistentie steeds minder tegen bacteriën. Het is daarom belangrijk om alternatieve antibacteriële middelen te ontwikkelen. In het kader van haar promotie-onderzoek onderzocht Tjitske Sijbrandij van ACTA alternatieven voor de standaard antibiotica die worden ingezet tegen biologische strijdmiddelen.

Sijbrandij ontdekte dat de LFchimeer-peptide ook bacteriën doodt en via de geïnfecteerde cellen het immuunsysteem helpt te activeren. Ze maakte in het laboratorium een werkzaam antimicrobieel peptide dat bestaat uit twee losse onderdelen van het koe-eiwit lactoferrine. Dit peptide (LFchimeer) testte ze op bacteriën die lijken op bacteriën die gebruikt worden bij biologische strijdmiddelen. Daarnaast testte ze

ook de effecten van dit peptide en varianten ervan op menselijke epitelcellen. Als de peptiden in nader onderzoek voldoende geschikt blijken, kunnen ze in de toekomst mogelijk gebruikt worden als een nieuw type antibiotica. Op 18 november verdedigde Sijbrandij (online) haar proefschrift *Development of peptide-based antimicrobial strategies against biological warfare agents*. (bron: ACTA) ■

FOTO: CANVA/TOWFIQU BARBHUIYA

Mondzorgverleners gezocht voor hulp in ziekenhuis

AMSTERDAM/UTRECHT "Ziekenhuizen komen medewerkers tekort om adequate zorg te kunnen verlenen aan mensen met corona. Ben je mondzorgverlener en wil je de ziekenhuizen uit de brand helpen? Laat hier je gegevens achter. Wij onderzoeken de animo." Zo staat te lezen op het digitale formulier waarmee de Mondzorgalliantie mondzorgverleners oproept zich aan te melden voor hulp aan ziekenhuizen.

Mondzorgverleners, zoals tandartsen en mondhygiënist, zijn gewend om steriel en hygiënisch te werken en hebben een adequate medische achtergrond, zo stelt de Mondzorgalliantie, een samenwerkingsverband tussen ANT, KNMT, NVM-mondhygiënist en ONT. Hierdoor is de inzetbaarheid van hen onder leiding en ondersteuning van een arts mogelijk en relatief snel te realiseren.

De overheid staat ervoor open om (tijdelijk) personeel aan te trekken om de zorg zoveel mogelijk draaiende te kunnen houden. Aanmelden kan via de sites van de beroepsverenigingen.

(bronnen: KNMT, ANT, ONT en NVM-mondhygiënist) ■

ADVERTENTIE

Prijzen voor ACTA-promovendi

AMSTERDAM Twee ACTA-promovendi, beide verbonden aan de afdeling Parodontologie, wonnen onlangs prijzen. Madeleine Kosho won de Robert Frank SENIOR/Clinical Research award en Luciano Pitzurra ontving een eerste prijs van de European Federation of Periodontology.

Madeleine Kosho ontving de eerste prijs van duizend euro voor haar onderzoekspresentatie 'Pilot study into the assessment of the 10-year risk for CVD mortality in patients with and without periodontitis'. De prijs werd toegekend door de Continental European Division (CED) van de International Association for Dental Research (IADR).

ACTA-promovendus Luciano Pitzurra won onlangs de eerste prijs in de categorie 'Preclinical & Basic Research' van de European Federation of Periodontology (EFP). Hij ontving de prijs met het artikel 'Effects of L-PRF and A-PRF+ on periodontal fibroblasts in vitro wound healing experiments'.

(bron: ACTA) ■

► Vervolg van pagina 1

voet staat met het inperken van de keuzevrijheid. Ook werd aandacht gevraagd voor de ingrijpende gevolgen voor mondzorgverleners die zich mogelijk geconfronteerd zien met zorgvraaguitval en volgens de Mondzorgalliantie in een strakker keurslijf met meer administratieve lasten worden gedwongen. De snelheid waarmee de wetwijziging zouden worden ingevoerd past bovendien niet bij een zorgvuldig wetgevingsproces, aldus het collectief. Aanvankelijk vormden de ontwikkelingen in de wijkverpleging en de ggz voor het kabinet de aanleiding voor het wetsvoorstel. Volgens De Jonge is het wetsvoorstel op dit moment niet nodig omdat de nieuwe cijfers voor de wijkverpleging over het aandeel niet-gecontracteerde een daling laten zien. Daarnaast komen de cijfers voor de geestelijke gezondheidszorg over 2019 pas in 2021. Dit maakt het wetsvoorstel volgens minister de Jonge op dit moment minder noodzakelijk. De Jonge waarschuwt evenwel dat uitstel van het wetsvoorstel niet per se afstel betekent. Als uit de cijfers zou blijken dat het percentage niet-gecontracteerde zorg onvoldoende daalt, kan opnieuw tot het indienen van een dergelijk wetsvoorstel worden overgegaan. De Mondzorgalliantie blijft alert op deze ontwikkelingen. (bron: ANT) ■

Column

Reinier van de Vrie

Los contactje

Mijn schuurtje heeft een lamp die aangaat als ik in de buurt kom of als er een vogel langs vliegt. Hartstikke handig als ik 's avonds met de fiets thuiskom. Tot voor kort werkte dat goed, zij het dat ik weleens even met mijn handen moest wapperen om de lamp op gang te krijgen. Opeens doet die lamp het niet meer, dat wil zeggen, ze doet het veel te goed. Ze blijft namelijk continu branden. En hoe ik ook met mijn armen zwaai, haar liefdevol of juist sterk verwijtend toespreek, ze weigert uit te gaan. Er is ook geen knippertje of stekker waarmee ik haar kan dimmen of uitdoen. Het enige wat ik kan doen is de gloeilamp losdraaien en wachten op een elektriciën die natuurlijk niet vanzelf komt. Mooi dat ik nu in het donker scharrel. Normaal krijg ik een flinkerende lamp wel aan de praat. Gewoon een kwestie van een los contactje. Maar deze... Hoe kom ik hier zo op in een dentale krant? Ik sloeg aan op het woord 'contact'. Ik begrijp sinds kort namelijk dat u eigenlijk geen contact – met patiënten neem ik aan – heeft in uw beroep. Volgens uw beroepsorganisaties hebt u namelijk geen contactberoep. Ik dacht altijd een redelijk contact te hebben gehad met mijn tandarts en mondhygiënist. We begroetten elkaar in ieder geval meestal op een aardige manier en vroegen ook weleens hoe het met elkaar ging. Meestal belandde ik in de behandelstoel en begreep ik dat ik er na een tijdje weer uit moest. In die tussentijd had ik dan op verzoek netjes mijn mond opengedaan. Gewoon omdat mij dat gevraagd werd. Maar uw verenigingen vinden dat u geen 'contactberoep' maar een zorgberoep hebt. Dat moesten ze de overheid onlangs duidelijk maken, want die had dat ook niet helemaal begrepen. Het gaat hier niet om een semantische kwestie maar om een kwalificatie die allerlei belangrijke gevolgen heeft, zeker in deze coronatijd. Daarom begrijp ik ook wel dat uw verenigingen onder de zorgberoepen willen vallen. Hoe graag u met uw patiënten goed contact zou willen onderhouden, met al die beschermende maskers, brillen, handschoenen wordt dat er niet gemakkelijker op. Het worden meer losse contactjes met knipperende ogen. Ondertussen maak ik me vooral zorgen over hoe ik mijn lamp uitkrijg.

Reinier van de Vrie is freelance tandheelkundig journalist en tekstschrijver en hoofdredacteur van Dental Tribune Nederland. Contact: vrie@dental-tribune.nl. ■

SIGN UP NOW!

The world's dental e-newsletter

DENTAL TRIBUNE

**Stay informed
on the latest news
in dentistry!**

www.dental-tribune.com

dti Dental Tribune International

Column

Richard Mastwijk

De bureaucratie woekert voort

Een veelgehoorde klacht van zorgverleners is dat men meer tijd kwijt is aan administratie dan aan het leveren van zorg zelf. In een aantal gevallen leidt dit tot tekorten in de zorgverlening en zijn de zorgbehoevenden het slachtoffer. Met name in deze heftige tijd, waarin corona een groot deel van de beschikbare zorg opslokt, wordt dit tekort genadeloos blootgelegd. Het tekort is zo groot, dat er een dringend beroep wordt gedaan op voormalig zorgverleners om tijd voor de zorg vrij te maken. Niet ondenkbaar is dat deze zorgverleners juist vanwege de bureaucratie de zorg de rug hebben toegekeerd. Er zijn al vele initiatieven geweest om deze bureaucratie een halt toe te roepen, zoals 'Het Roer Moet Om' en '(Ont)Regel de Zorg'. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) is de facilitator van dit laatstgenoemde initiatief. Het is daarom *beyond imagination* dat hetzelfde ministerie op het punt staat een nieuwe administratieve verplichting aan zorgverleners op te leggen. Naar wat ik nu weet, zijn

nagenoeg alle zorgverleners met ingang van het jaar 2022 verplicht om de cijfers, omzet en kosten van hun praktijk openbaar te maken. Om ervoor te zorgen dat dit op een juiste en volledige wijze geschiedt, zou hier een taak zijn weggelegd voor de accountant. Geen ruimte meer voor zelf aangeleerde vormen van boekhouden, het administratiekantoor of de daartoe uitgeruste belastingadviseur. Nee, alleen de registeraccountant of Accountant-Administratieconsulent is bevoegd om deze accountantsverklaring af te geven. In het voorliggende concept van de 'Regeling jaarverantwoording WMC', als onderdeel van de Aanpassingswet toetreding zorgaanbieders (AWTza), wordt het aantal zorgverleners dat onder deze regeling valt geschat op 21.000. Dat zijn 18.000 zorgverleners meer dan onder de huidige regels als onderdeel van de Wet Toelatingen Zorginstellingen (WTZI). Ook kleinere ondernemingen - de waarde van de activa bedraagt niet meer dan 6 miljoen euro, de netto-omzet bedraagt niet meer dan 12 mil-

joen euro en het gemiddeld aantal werknemers bedraagt minder dan 50 - vallen onder deze regeling. Het is maar wat je kleine ondernemingen noemt! Uit een in opdracht van het ministerie uitgevoerd onderzoek zou blijken dat de kosten voor deze kleine onderneming zeer beperkt zijn. Gerelateerd aan mijn uurtarief zou ik per cliënt slechts een paar uur beschikbaar hebben!

Zoals ik eerder in een column al eens heb beschreven, zijn veel ondernemers in de zorg bezig met het beste voor hun patiënt en niet met maximalisatie van hun inkomen. De overheid zou wat mij betreft gericht op zoek moeten gaan naar de echte fraudeurs en niet de complete zorg moeten opzadelen met deze onnodige en geldverslindende bureaucratie.

Richard Mastwijk
Consultant en partner bij van helder ■

ADVERTENTIE

Jenay de Clercq wint NVvK-Elmex scriptieprijs

HOOFDDORP Het najaarscongres van de Nederlandse Vereniging voor Kindertandheelkunde (NVvK) was dit jaar in verband met de coronamaatregelen online. Het webinar had als thema 'Vitaal en digitaal naar de toekomst' en vond plaats op vrijdag 30 oktober. Tijdens dit webinar werd een filmpje van de prijsuitreiking getoond van de NVvK-Elmex® scriptieprijs. Student mondzorgkunde Jenay de Clercq won de eerste prijs.

De NVvK-Elmex scriptieprijs voor de beste scriptie op het gebied van de kindertandheelkunde werd voor de zesde keer uitgereikt. Deze prijs wordt jaarlijks altemeer uitgereikt aan de beste Masterscriptie van de opleidingen tandheelkunde en de beste Bachelorscriptie van de opleidingen mondzorgkunde. Dit jaar was mondzorgkunde weer aan de beurt. De prijs bestaat uit een bedrag van 1000 euro (beschikbaar gesteld door Elmex/Colgate) en een jaar gratis lidmaatschap van de NVvK. Er waren inzendingen van alle opleidingen, volgens de jury allen van hoge kwaliteit. Jenay de Clercq (InHolland, Amsterdam) won de eerste prijs, de tweede prijs ging naar Pien Landkroon en Rosa Kok (gezamenlijke scriptie, Hogeschool Utrecht) en er was een gedeelde derde prijs voor Mireille Bakker (InHolland, Amsterdam) en Liz Boeters (InHolland Amsterdam). Jenay de Clercq gaf haar scriptie de titel 'De kennis, taakverantwoordelijkheid, bekwaamheid, behoefte en haalbaarheid van jeugdartsen en -verpleegkundigen betreffende de mondgezondheid bij kinderen van

o tot 4 jaar'. Ze bracht bij jeugdartsen en -verpleegkundigen de effectiviteit en wens van bijscholing in kaart en bekeek of er een verschil is in meningen omtrent taakverantwoordelijkheid, zelf ingeschatte kennis en bekwaamheid betreffende de mondgezondheid bij kinderen van nul tot vier jaar. Na het volgen van bijscholing voelden de participanten zich meer bekwaam en zijn ze van mening dat ze meer kennis hebben, concludeert De Clercq onder meer. Met de scriptieprijs willen de NVvK en Elmex onderzoek op het gebied van de kindertandheelkunde stimuleren en het belang ervan benadrukken. Dit studiejaar (2020/2021) kunnen scripties van studenten tandheelkunde (afgerond na 9 juli 2019 en voor 10 juli 2021) meedingen naar de prijs. (bron: NVvK) ■

SRP plus PerioChip®

insert voor parodontaal gebruik

De betrouwbare oplossing voor de behandeling van parodontitis

- › Effectief - elimineert tot 99% van de bacteriën
- › Snel - binnen een minuut geplaatst
- › Duurzaam - houdt bacteriën tot 11 weken weg
- › Bestendig - essentieel onderdeel in het behandelingsprogramma van parodontitis
- › 20,00 € welkomstkorting voor nieuwe klanten
- › Aantrekkelijke kwantumkorting

Bestel nu op www.periochip.nl
of via FreeCall 0800-022 73 21 (Nederland)

PerioChip®, insert voor parodontaal gebruik 2,5 mg
Werkz.stof: chloorhexidine digluconaat (CHX) Kwalitatieve en kwantitatieve samenstelling: elke insert bevat 2,5 mg chloorhexidine digluconaat Hulpst.: gehyd. gelatine, glycerol, gezuiverd water Indic.: samen met tandsteen verwijden en tandwortel schoonmaken, geïndic. voor een aanvullend, antimicrob. behand. van matig ernstige tot ernstige chron. parodont. ziekten bij volw. met pocket-vorming. PerioChip kan gebruikt worden als onderd. v. e. parodont. behandelingsprogramma. Contra-indic.: overgevoelghd. voor chloorhexidine digluconaat of één v.d. hulpst. Bijwk.: ca. één derde v. d. patiënten ondervndt. bijwk., meestl. voorbijg. tijds. de eerste paar dagen na inbr. v. d. Chip. Dit kan ook een evgl. zijn v. d. mechan. plaatsing v. h. parodont. insert in de pocket of een evgl. v. h. verwijden van tandst. De meest frequ. gerapportrd. bijwk. zijn aandoen. v. h. gastro-intestinaal stelsel (a. d. plaats v. d. toepas.). Zeer vaak: tandpijn, vaak: zwelling, pijn en/of bloeding. v. h. tandvl. Zelden: infect. v. d. bovenst. luchtwgn., zwelling van de lymfeklieren, duizeligdh., pijn, uitzetten, krimpgev. en jeuken van het tandvl., mondzweren, gevoeligheid v. d. tanden, neuralgie (irritatiepijn v. d. zenuwen), griepacht. verschijns., alg. vermoeidhd., and. ontstekingn. zoals keelontstek., koorts. Niet bekend: overgevoelghd. (inclusief anaf. shock), allerg. reacties zoals dermatitis (ontsteking v. d. huid), jeuk, roodheid van de huid, netelroos, huidirrit. en blaren. Verdere infor.: z. samenvatt. v. d. productkenmerk. en gebruiksinformatie. UR-geneesmiddel. Stand: 06/2020. Vergunningshouder: Dexcel® Pharma GmbH, Carl-Zeiss-Str. 2, 63755 Alzenau, Duitsland tel.: +49/6023/9480-0, fax: +49/6023/9480-50.

Dexcel
pharma Dexcel® Pharma GmbH · Carl-Zeiss-Straße 2 · D-63755 Alzenau

Feiten & cijfers

31% van de Nederlanders slaat zorg over vanwege de kosten.

Zorgkosten kunnen, afhankelijk van de gekozen dekking, hoog uitvallen. Zo'n 31% van de Nederlanders geeft aan omwille van deze kosten weleens een bezoekje aan een zorgverlener te hebben overgeslagen. Vooral mondzorg wordt regelmatig achterwege gelaten: 44% van de groep die aangeeft weleens zorg over te slaan, laat een bezoek aan de tandarts of mondhygiënist achterwege. Dat blijkt uit een enquête onder 2000 respondenten door online consumentenadviseur Pricewise, in samenwerking met veldwerkbureau Panel Inzicht. Met name de groep 18- tot 35-jarigen geeft aan vaker zorg te missen vanwege de kosten. Deze doelgroep kiest vaak voor een lagere premie en niet voor de best passende dekking. Uit het jaarlijks onderzoek blijkt dat deze groep de minste kennis

heeft over verschillende dekkingen van de zorgverzekering. Mensen die zorg overslaan, kunnen op een later moment duurder uit zijn omdat de klachten verergerd zijn. Meer kennis over de vergoedingen en het eigen risico kan helpen extra kosten in de toekomst te voorkomen, aldus Pricewise.

Zorg die wordt overgeslagen:

- 44% slaat een bezoek aan de tandarts of mondhygiënist over
- 38% gaat niet naar de fysiotherapeut
- 26% gebruikt geen voorgeschreven medicatie
- 22% slaat chirurgische ingrepen over
- 19% schaft geen medische hulpmiddelen aan

Bron: Pricewise ■

Quiz ? ? ? ? ? ? ? ?

1. Een stegprothese op twee implantaten in de onderkaak is minder onderhoudsgevoelig dan een overkappingsprothese op twee implantaten met drukknoppen.

- a. Juist
b. Onjuist

2. Implantaten waarop een bolattachment wordt bevestigd, moeten zo veel mogelijk parallel geplaatst worden.

- a. Juist
b. Onjuist

De antwoorden vindt u op pagina 22.

NWVT Hamer-Duyvenszprijs voor Mark Laske

Dr. Mark Laske van de Radboud Universiteit Nijmegen heeft met zijn proefschrift *Dental restoration survival: patient or dentist, who is key?* de Hamer-Duyvenszprijs gewonnen. De Nederlandse Wetenschappelijke Vereniging van Tandartsen (NWVT) reikt deze prijs ieder jaar uit voor het beste proefschrift.

De commissie die de prijs toekent, prijst het proefschrift vanwege de relevantie van het onderwerp voor de tandarts algemeen practicus. Het is volgens de commissie een praktijkgerichte studie die de levensduur van directe restauraties onderzoekt. Het gaat om een analyse van bijna 360.000 composiet-, amalgaam-, glasionomeer- en

compomeerrestauraties, geplaatst bij ruim 75.500 patiënten, aangebracht door 67 algemeen practici, tussen 1996 en 2011. Het betreft een gedegen lange termijn retrospectieve analyse met een potentieel grote relevantie voor de algemeen practicus. Dit proefschrift bewijst het belang van kwaliteitsanalyse in wat Laske omschrijft als "resto-

rative dentistry in the real world", aldus de commissie die de uitgave ook fraai vindt vormgegeven.

De prijs, die deze naam draagt omdat ze mede gefinancierd wordt uit legaten van de tandartsen Hamer en Duyvensz, werd 7 oktober uitgereikt voorafgaand aan de NWVT-cursus 'De Derde Molaar'. ■

ADVERTENTIE

Geen verlenging coronatoeslag

AMSTERDAM/UTRECHT De coronatoeslag is per 1 november niet verlengd door de Nederlandse Zorgautoriteit. Vanaf die datum kunnen mondzorgverleners dus niet meer de toeslagprestaties C88 en F902 in rekening brengen.

De Mondzorgalliantie, een samenwerking van KNMT, ANT, ONT en NVM-mondhygiënisten, is hierover teleurgesteld en stelt dat de omstandigheden die de toeslag noodzakelijk maakten nauwelijks zijn gewijzigd. De alliantie houdt de vinger aan de pols over eventuele zorgvraaguitval in de mondzorg. Zo nodig zal de alliantie verdere acties ondernemen. (bron: ANT) ■

Podcast: hoe ga je om met lastige patiënten in de mondzorgpraktijk?

Iedere mondzorgpraktijk krijgt weleens te maken met patiënten die zich niet aan de regels willen houden, vervelende discussies beginnen, of zelfs stennis schoppen. Naast dat dit vervelend is, verstoort het de routine in de praktijk. Waarom doen mensen dit? Hoe ga je als mondzorgverlener met lastig gedrag om? Moet je altijd toewerken naar een oplossing of kun je het conflict ook aangaan? En kun je als praktijk afscheid nemen van patiënten die voortdurend lastig gedrag vertonen? In de tweede aflevering van onze podcast *Mondzaken* – waar hoofdredacteur van *Dental Tribune* Reinier van de Vrie jou bijpraat over de meest actuele en spraakmakende ontwikkelingen binnen de mondzorg – gaan we in op deze en andere vragen. Van de Vrie spreekt hierover met Erik Ranzijn van Roovos Organisatieontwikkeling, die al meer dan twintig jaar trainingen en adviezen verzorgt op het gebied van managementvaardigheden, communicatie en commercie binnen de mondzorgpraktijk. Onze podcast *Mondzaken* is ook te beluisteren op onder meer Spotify en Apple Podcasts en Google Podcasts. ■

Luister de podcast hier

BESTE IN ZIJN KLASSE OP EFFECTIVITEIT EN SMAAK

- **Effectieve** – Snelle desensibilisering en fluoride-afgifte (5 % NaF $\triangleq$ 22.600 ppm fluoride)
- **Voortreffelijk in werking** – Vochtigheidstolerant
- **Esthetisch** – Wittransparante tandkleur
- **Universal** – Verkrijgbaar in tube, *SingleDose* en ampul
- **Verschillende smaken** – Meloen, mint, kersen, caramel, bubble gum en cola lime

VOCO Profluorid® Varnish

Hoogleraar Gezichts chirurgie en Psychodiagnostiek Eelco Hakman

“Kijk eens met je oren!”

TEKST: TANDARTS NANNE TER HOEVE

Eelco Hakman, hoogleraar Gezichts chirurgie en Psychodiagnostiek aan de Paracelsus Medische Universiteit te Salzburg, en tot de zomer van 2019 verbonden aan de afdeling Mondziekten, kaak- en aangezichts chirurgie van het VU Medisch Centrum te Amsterdam, geeft niet enkel een interview. Tandarts Nanne ter Hoeve krijgt ook een rondleiding door zijn tuin en praktijk. Doet hij het met een bedoeling? “We zijn hier ooit als anti-kraak komen wonen omdat ons eigen pand was afgebrand. Nu kunnen we ons geen betere plek voorstellen. Een negatieve gebeurtenis in je leven kan ook heel positieve gevolgen hebben,” vertelt hij. Een gesprek over het belang van de anamnese, verbondenheid en goed luisteren.

U spreekt regelmatig over het belang van relaties. Waarom zijn deze zo belangrijk?

Een mens leeft van relaties. Een relatie met je partner, met je kinderen, met je familie, met je vrienden, met je burens. En met je patiënten! Een voorbeeld. Mijn partner loopt sneller dan ik. Daarom koop ik sportschoenen. Dan kan ik haar beter bijhouden. Ik wil me met haar verbinden. Andersom houd ik van vogels spotten. Mijn partner koopt een verrekijker. Omdat zij met mij mee wil kijken. Ze wil zich met mij verbinden. We doen ons best om elkaars taal te spreken. We willen geen gebondenheid, maar verbondenheid. Het leven is geen herberg maar een bergtocht, een samen onderweg zijn. Ik wil ook dat de ander lekker loopt.

Misschien wat kort door de bocht, maar zegt u hiermee ook dat de relatie met je patiënt het succes van een behandeling bepaalt?

Ja. Een relatie beweegt zich in een spectrum, dat van gebondenheid

naar verbondenheid. Deze dynamiek speelt ook in de tandarts-patiënt-relatie. Verbondenheid levert veel op. Hierin moet je investeren. Dit begint met de anamnese. Een goede anamnese kost tijd, zeker drie kwartier. Het is de basis voor een gevoel dat de patiënt bij de behandelaar moet gaan krijgen. Als hij zich verbonden kan gaan voelen, voelt hij zich vrij. Als hij zich gebonden blijft voelen aan het probleem, voelt hij zich niet vrij en communiceert hij dus ook niet vrij. Een verbonden relatie is de beste start voor een succesvolle behandeling.

U onderscheidt drie sporen in de anamnese. Kunt u deze toelichten?

De anamnese kent wat mij betreft drie sporen: het organische of biologische spoor, het psychologische spoor en het sociaal-economische spoor. Onderling zijn ze met elkaar verweven, een drie-eenheid. Het begint met de attitude van de tandarts: belangrijk is dat je goed luistert en niet alleen maar kijkt. Het is net als met muziek, waarbij

Eelco Hakman met zijn vrouw Leonie op een weg met beren.

luisteren ook zo belangrijk is. In een muziekstuk laten verschillende instrumenten op verschillende momenten dezelfde melodie horen. Middels verschillende klachten doet de patiënt eigenlijk hetzelfde. In de muziek noemen we dat het Leitmotiv.

Het leven is geen herberg, maar een bergtocht

Met welk spoor in de anamnese begin je?

De anamnese begint met het organische deel. Hierbij luister je, en inventariseer je alle lichamelijke klachten. Dit kan via medicijngebruik, via röntgenfoto's, via laboratoriumonderzoek of elk ander mogelijk onderzoek. Wat je hierbij vindt, orden je, bijvoorbeeld chronologisch of naar de aard van de klacht. Dit noem ik een classificatie. Vraag jezelf tegelijkertijd af waarom iemand deze klachten heeft. Deze vraag is de opmaat naar het volgende spoor. Waardoor heeft iemand cardiologische problemen? En belangrijk: wacht met het plaatsen van een stent tot je verder bent dan je classificatie, wacht tot je de diagnose hebt. Waarom zijn er bijvoorbeeld zoveel endodontische behandelingen gedaan in dat ene kwadrant? En als je het antwoord niet weet: wacht, en start niet weer een endodontische behandeling.

Hoe ga je vervolgens verder met het psychologische spoor?

Maak contact met de waaromvraag uit het organische deel van de anamnese. Waarom is die klacht er? Is de klacht functioneel? Een functionele klacht is een klacht die voor de patiënt een doel heeft. De patiënt wil er iets mee zeggen of bereiken. Tegelijkertijd richt de klacht zichtbare schade aan. Als je alleen dentale schade herstelt, bij

voorbeeld door een kroon te maken op een overbelast element, zal een kroon ook weer kapot gaan als je niet gezien hebt dat de patiënt iets anders zegt. Leer kijken met je oren. Een slachtoffer van incest houdt bijvoorbeeld de mond strak dicht wanneer ze met de dader om moet gaan. Zo'n myogene trismus is dan heel functioneel, en een behandelaar die dat doorziet zal zeker geen spierverslapper voorschrijven, of de occlusie aanpassen.

Een op de zes à zeven meisjes in ons land is slachtoffer van seksueel misbruik, de helft in de mond. En dan hebben we het nog niet gehad over alle partydrugs, het nachtelijk klemmen, enzovoorts. Die mond is meer dan een bak met tanden!

Wat voegt het sociaal-economische spoor toe?

Hieronder valt bijvoorbeeld iemands beroep. Ook dat kan verantwoordelijk zijn voor een verhoogde musculaire spanning, voor grote krachten die veel beschadigen. Ook dan helpt het verstevigen van een restauratie niet. Probeer ook hier contact te maken met het psychologische spoor en met het organische. Waarom zie ik bijvoorbeeld bij mensen met hetzelfde beroep dezelfde afwijking? Voorbeelden zijn de tennisser die bij het serveren zijn kiezen veel te strak op elkaar zet. Een nieuwe restauratie helpt niet. Een musicus die zijn bovenfront beschadigt door een te hoge spanning bij het blazen op de hobo of trompet. Wat te denken van die hardwerkende ondernemer in coronatijd, de drukke moeder met drie banen? Weer 'waarom?'.

Kan een jonge tandarts de context van deze problemen aan de orde brengen?

Ja, maar een jonge tandarts moet hierin wel getraind worden. Als je bijvoorbeeld werkt in een grote groepspraktijk raad ik aan om mee te doen aan trainingen op dit gebied. Volg een cursus. Of, als daar geen ruimte voor is, zorg dat er in de praktijk een geïnterd iemand is

die het afnemen van de anamnese op zich neemt.

Goed, dan ben je klaar met de anamnese. Je hebt de ingrediënten verzameld. En dan?

Al deze gegevens bij elkaar leiden tot een diagnose. Het woord diagnose vindt zijn oorsprong in het Grieks: het betekent door en door kennen, dus met de oorzaak erbij. De waaromvraag is beantwoord. De drie sporen zijn terug te vinden in de diagnose. Zo niet, dan spreken we slechts van een classificatie. Vanuit een diagnose kom je tot een prognose. Op basis van literatuur en ervaring kun je een inschatting maken van het resultaat van een behandeling. Zonder anamnese kun je geen diagnose stellen, en zonder diagnose kun je geen prognose geven. Anders gezegd: er is geen prognose zonder diagnose, en geen diagnose zonder anamnese, en die heeft – dus – altijd drie sporen. Na het bespreken van de diagnose is het van wezenlijk belang verbondenheid te voelen. Zo niet, overweeg een behandeling dan uit te stellen.

Geen prognose zonder anamnese en diagnose

Een sprong naar de aangezichts chirurgie. Kunt u uitleggen wat de risico's zijn na een technisch geslaagde gezichtscorrectie?

Mensen kunnen na een gezichtscorrectie enorm blij zijn. Eindelijk hebben ze iets wat ze nooit gehad hebben. Hun uiterlijk heeft hen in de weg gestaan, heeft hen belemmerd om te functioneren en te zijn wie ze zijn. Ze hebben zich vaak afgewezen gevoeld. Na hun operatie

Lees verder op pagina 7 ►

ICX implants

ICX, het **FAIRE** Duitse Premium Implantaatsysteem

**MAXIMALE KWALITEIT,
FAIRE PRIJZEN,
TRANSPARANTIE!**

TRUSTED QUALITY 2019-2021
CLEAN IMPLANT
Medialis Medical - ICX Premium

59,-€*
per ICX-implantaat
*excl. BTW

**OSSEOÏNTEGRATIE
METEN IN
ÉÉN SECONDE**

DECLARATIECODE J34

www.penguinrfa.nl

**WIJ OVERTUIGEN AL 16 JAAR MET STABIELE PRIJZEN VOOR
EEN ORIGINEEL DUITZ/ZWITSERS IMPLANTAATSYSTEEM**

Boodtlaan 10 · 1796 BE De Koog · Tel.: 0222 - 76 90 11
E-mail: info@icx-implants.nl · Web: www.icx-implants.nl

ADVERTENTIE

► Vervolg van pagina 6

ervaren ze verandering in hoe ze worden benaderd en aangesproken. Ze voelen zich niet meer afgewezen, maar juist toegewezen. Later in het proces kunnen deze mensen onrechtvaardigheid ervaren. Is deze veranderde houding vanuit hun omgeving dan alleen maar gebaseerd op die operatie, en niet op wie ze als mens zijn? Ze worden boos, ervaren woede. Dat is voer voor nieuwe problemen.

Zijn er nog andere risico's?

Ook compensatie kan een psychologische oorzaak hebben. Men is bijvoorbeeld gewend om vanwege het uiterlijk extra zijn best te doen om mensen te helpen. Het levert complimenten op. Dat extra je best doen is een compensatie voor dat uiterlijk. Na de operatie verandert de balans tussen extra je best doen en het uiterlijk. Compensatie is dan niet meer nodig. Die baan in de hulpverlening is opeens niet meer nodig, en het altijd klaar staan voor die partner heeft ook z'n noodzaak

CV Eelco Hakman

Psychotherapeut Eelco Hakman (1953) was tot de zomer van 2019 verbonden aan het VU medisch centrum (Mondziekten, Kaak- en Aangezichtschirurgie), en is als hoogleraar werkzaam aan de Paracelsus Medische Universiteit in Salzburg (Aangezichtschirurgie en Psychodiagnostiek). Hij is supervisor van de Nederlandse Vereniging voor Psychotherapie.

Psychotherapeut Eelco Hakman.

ADVERTENTIE

ER IS ER EEN JARIG!

10 YEARS

Bite & White

WIE JARIG IS, TRAKTEERT!

Wilt u uw patiënten op een veilige en pijnloze manier een stralend wit gebit bezorgen?

Profiteer dan nu van onze feestelijke traktatie en bestel meteen via www.cavex.nl/traktatie

YOUR IMPRESSION IS OUR SPECIALTY

Fustweg 5 | 2031 CJ Haarlem | cavex.nl

verloren. Om deze psychologische problematiek te vermijden is een gedegen psychologische screening voorafgaand aan zo'n operatie noodzakelijk.

Heeft u een boodschap voor (jonge) tandartsen met een eigen praktijk?

Investeer in je relaties! En dan bedoel ik niet alleen in die met je patiënten en je praktijk. Wat in statistieken opvalt is dat onder tandartsen het aantal burn-outs groot is, dat het aantal echtscheidingen hoog is, dat het gebruik van anti-depressiva hoog is, dat suïcide relatief veel voorkomt. Daar zijn verschillende oorzaken voor aan te wijzen. Tandartsen starten op jonge leeftijd met een eigen praktijk, en steken daar veel energie in. Vaak hebben ze op relatief jonge leeftijd al een gezinsleven met kinderen. Ze verdienen vaak direct het inkomen dat ze later ook verdienen en ze zijn over het algemeen nogal individualistisch. Deze combinatie maakt het moeilijk om je relaties te verzorgen, te koesteren. Als dan op een gegeven moment de tandheelkundige handelingen gaan vervelen, blijft er weinig meer over: een niet-onderhouden relatie en uitgekeken op het werk. Gevolg: burn-out.

Investeer in je relaties!

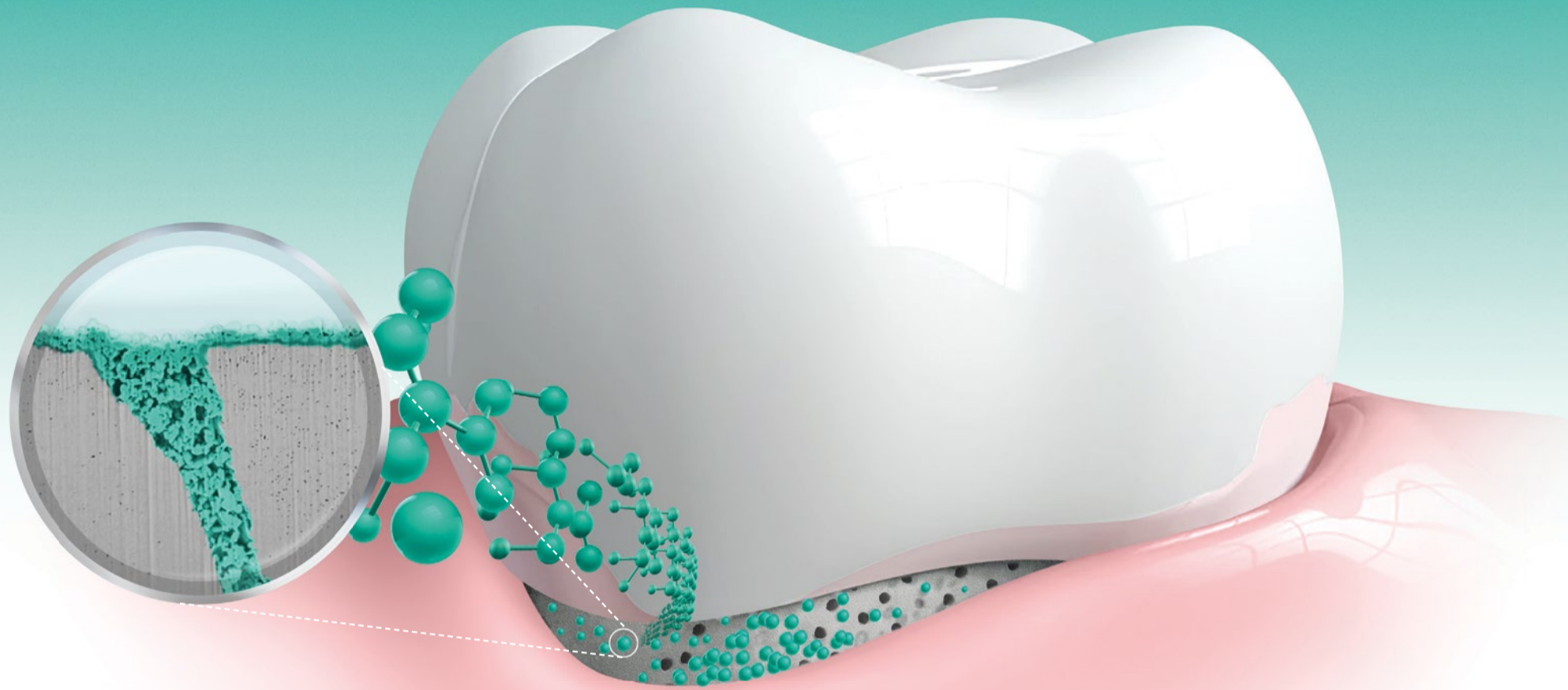
Hoe kun je dit voorkomen?

Een specialisatie of differentiatie kan op dat moment uitkomst bieden. Of een verbouwing. Maar kijk uit: de cyclus herhaalt zich. Je raakt uitgekeken op de specialisatie, op je verbouwde praktijk. Gevolg: toenemend risico op gevoelens van depressie en zinloosheid. De beste remedie hiertegen is het onderhouden van je relaties: zoek die verbondenheid!

En durf ook toe te geven dat iets waar je heel veel in geïnvesteerd hebt toch geen goed besluit blijkt. Moeilijk, want iets waar je heel veel voor hebt moeten doen laat je niet gemakkelijk los.

Na afloop van het gesprek begeleidt Eelco Hakman me naar mijn auto. Hij vraagt me of ik de vogels heb gehoord, toen hij mij door de tuin leidde. Nee natuurlijk, ik heb alleen gekeken, met mijn ogen, naar zijn tuin, en naar zijn praktijk. Maar niet gekeken met mijn oren. ■

Gevoelige tanden? **Directe*** en langdurige verlichting begint met uw advies

elmex® SENSITIVE PROFESSIONAL met de unieke PRO-ARGIN®-technologie

- Biedt superieure dentine tubuli afsluiting:
91% afsluiting in vergelijking met **67%** met een tinfluoride/natriumfluoride technologie^{1,#}
- Blokkeert de route naar pijn onmiddellijk*:
60,5% reductie in gevoeligheid vanaf het eerste gebruik^{2,**}
- Biedt langdurige verlichting van pijn:
80,5% reductie in gevoeligheid na 8 weken^{3,**}

*Ipsos, patiënten programma gedaan met elmex Sensitive Professional Repair & Prevent, 2 weken test, 325 respondenten, Polen 2017

* Voor directe verlichting, direct met de vingertop aanbrengen op de gevoelige tand zacht 1 minuut inmasseren

** Invergelijking tot de basislijn

In-vitro studie, na 5 applicaties vs tinfluoride / natriumfluoride technologie (p<0.05)

References: 1. Hines D, et al. Accepted poster, July 2018 IADR. Colgate-Palmolive Company 2018. 2. Nathoo S, et al. J Clin Dent. 2009;20(Spec Iss):123-130. 3. Docimo R, et al. J Clin Dent. 2009;20(Spec Iss):17-22.

Spoelmiddel met essentiële oliën heeft wel degelijk effect

AMSTERDAM Het gebruik van een spoelmiddel met essentiële oliën remt op de lange termijn de vorming van tandplak en vermindert zo gebitsproblemen. Dat concludeert mondhygiënist en tandarts Martijn van Leeuwen in zijn promotieonderzoek. Hij verdedigde zijn proefschrift op 22 april – online – aan de Universiteit van Amsterdam (UvA).

Van Leeuwen onderzocht verschillende aspecten van de dagelijkse mondverzorging en bekeek in welke mate deze kunnen bijdragen aan het verminderen van tandplak en tandvleesontsteking. Hij ontdekte dat het gebruik van een spoelmiddel met etherische oliën in een vaste formule op de lange termijn een effectief alternatief is voor chloorhexidine om tandvleesontsteking tegen te gaan.

Tekstberichten stimuleren mondgezondheid jonge kinderen

TEKST: DENTAL TRIBUNE INTERNATIONAL

BOSTON, VS In de preventie van cariës bij jonge kinderen lijkt de rol van ouders of verzorgers doorslaggevend. Onderzoekers van Boston University boekten hoopvolle resultaten met een ondersteunende tool: tekstberichten met spel- en beloningselementen op hun mobiele telefoons.

55 volwassenen namen deel aan dit onderzoek: hun kinderen van beneden de 7 jaar verbleven in twee kindziekenhuizen in de armste delen van Boston. De volwassenen werden verdeeld in twee willekeurige groepen. De ene groep ontving tekstberichten over mondgezondheid, met informatie over bijvoorbeeld tandenpoetsen, fluoridegebruik en bezoek aan de tandarts. De controlegroep kreeg algemene berichten over het welzijn van kinderen, bijvoorbeeld over veiligheid en lichamelijke activiteit. De deelnemers ontvingen gedurende acht weken twee berichten per dag, met een interactief element: er konden (digitale) speldjes en dierenplaatjes verdiend worden.

De groep die tekstberichten ontving over mondgezondheid reageerde zeer positief: 84% zou het programma aan anderen aanbevelen. Het motiveerde de ouders vaker de tanden van hun kind te poetsen en leidde tot meer behoefte aan kennis over mondgezondheid. Veel vaker dan in de controlegroep werd twee keer per dag gepoetst. Ook hun houding en gedrag ten opzichte van fluoridegebruik en tandartsbezoek verbeterden significant.

Volgens onderzoeker Dr. Belinda Borrelli is dit het eerste onderzoek naar tekstberichten gericht op mondgezondheid, met een interactief spelelement. Ze noemt als groot voordeel dat op deze manier bevolkingsgroepen bereikt kunnen worden met evidence based informatie, op welk moment en welke plek ook.

Het experiment heeft inmiddels financiële steun gekregen van het National Institute of Dental and Craniofacial Research. Het onderzoek wordt momenteel voortgezet onder 650 gezinnen. ■

Hoewel het gecombineerd (na elkaar) gebruiken van een waterstofperoxide- en chloorhexidine-spoelmiddel – naast het dagelijks tandenpoetsen – een langdurig positief effect heeft op de mond-

gezondheid, heeft het gebruik van chloorhexidine op lange termijn ook nadelen. Het middel kan smaakverandering en een bruine of zwarte verkleuring van de tanden en slijmvliezen geven, met een verhoogde vorming van tandsteen. Spoelmiddelen met essentiële oliën die opgelost zijn in alcohol hebben minder bijwerkingen.

Van Leeuwen achterhaalde ook dat een spoelmiddel met louter alcohol

FOTO: 123RF/ANDREY POPOV

niet bijdraagt aan de reductie van plak en tandvleesontsteking. Dat ondersteunt de claim dat de essentiële oliën de effectieve bijdrage leveren en niet de alcohol.

Op 22 april verdedigde Van Leeuwen zijn proefschrift *Prevention and therapy of gingivitis: Toothbrush and mouthwash* online. Hij was de eerste promovendus van ACTA die vanwege corona online promoveerde. ■

ADVERTENTIE

NEEM NU EEN ABONNEMENT

- 11 tijdschriften per jaar op papier en digitaal
- online database met alle artikelen
- de nieuwste inzichten in de mondzorg, peer-reviewed en fact-checked
- toegang tot NTVT Academy met kennistoetsen, e-learnings en podcasts
- wetenschappelijke kennis vertaald naar de praktijk
- 27,5 KRT-punten en 22 KRM-punten per jaar, geaccrediteerd met Q-Keurmerk
- veelbezochte DentTalk webinars

“Onmisbaar voor iedere mondzorgprofessional”

NTVT.nl

onafhankelijk. onderzoekend. onderscheidend.